



بهش / زمان و ئهدهبی کوردی

کۆلیژ / پهروهردی شه قلاوه

زانکۆ / سه لاهه ددین - ههولیر

بابهت / ره خنه ی ئهدهبی له پرووی تیورییه وه

په رتووکی کۆرس - بو نمونه (سالی ١، ٢، ٣ یان ٤)

ناوی مامۆستا : یوسف علی محمد (ماستهر)

سالی خویندن: بو نمونه 2022-2023

پەرتووکی کۆرس Course Book

<p>۱. ناوی کۆرس</p>	<p>زمان و ئەدەبی کوردی</p>
<p>۲. ناوی مامۆستای بەر پرس</p>	<p>یوسف علی محمد (ماستەر)</p>
<p>۳. بەش / کۆلیژ</p>	<p>زمان و ئەدەبی کوردی – پەرورەدی شەقلاو</p>
<p>۴. پەیوەندی</p>	<p>نیمیل: Yousifali.m77@gmail.com Yousif.muhammad@su.edu.krd ژمارەى تەلەفۆن (بەپەى نارەزوو): ٠٧٥٠٤٥٤٨١٧٣</p>
<p>۵. بەکەى خوێندن (بە سەعات) لە هەفتەیهک</p>	<p>بۆ نمونە تیۆرى: ٣ پراکتیک: ٠</p>
<p>۶. ژمارەى کارکردن</p>	<p>نامادەبوونی مامۆستای وانەبیژ بۆ قوتابیانی لە ماوەى هەفتەیهکدا ٢+٣ = ٦ کاتژمێر ، رەخنەى ئەدەب ، قۇناعى سێیەم. ١ + ٢ ٢+٣ = ٦ کاتژمێر ، ئەدەبى کۆن، قۇناعى دووهم. ١ + ٢ ٢ کاتژمێر ، ئەدەبى کۆن، قۇناعى دووهم / ئیواران سەرپەرشتیکردنى باسى دەرچوونى ٤ قوتابى قۇناعى چوارەم کۆى گشتى (١٩) کاتژمێر ئە هەفتەیهکدا .</p>
<p>۷. کۆدى کۆرس</p>	<p>کۆرسات ١٤ هەفتەیی</p>
<p>۸. پڕۆفایەلى مامۆستا</p>	<p>لە رێکەوتى ٢٠٠١/٩/١٩ ، وەکو مامۆستای سەرەتایی لەسەر وەزارەتى پەرورەدی هەریەى کوردستان بۆ یەکە جار دامەزرێاوم . لەسەر پڕوانامەى دبلۆم ئە زمان و ئەدەبى کوردی، دەرچووی (مەهد المەلمین المکزى) . پاش خزمەتکردنم بۆ ماوەى زیاتر ئە ٣ ساڵ ، درێژەم بە خوێندن داوه و ئە سالى ٢٠٠٤-٢٠٠٥ ، ئە بەشى زمانى کوردی کۆلیژی پەرورەدی زانکۆى سەلاحەددین وەرگیراوم وەکو مامۆستای مۆلەت پێندراو. پاش تەواوکردنى خوێندنى زانکۆم ، لەسەر ئاستى بەشى زمانى کوردی بە پەلى سێیەم دەرچووم. پاشان ئە سالى ٢٠٠٨ وەزارەتى پەرورەدى منى وەکو میلاك نارده په یمانگای پیگەیاندى مامۆستایانى بلى سەر بە پەرورەدی میرگەسۆر وەکو مامۆستا. تا ماوەیەك ئەو په یمانگایە کارى مامۆستایەتیم کرد. دواتر گواستنهوى پوختهى راژەم بۆ کرا و گواسترامەوه بۆ سەر میلاکی وەزارەتى خوێندنى بالاو تووێژینهوى زانستى و بۆ ماوەى زیاتر ئە ٣ سالان (مەید) بووم ، ئە سکرتراریەتى بەشى زمانى کوردی کۆلیژی پەرورەدی هەولێر ، واتە بەشى خۆم . دواتر ئە سالى ٢٠١٢ ، ئە خوێندنى بالا و ئەسەر بەشى کوردی کورسى سێیەم بۆ خۆم مسۆگەر کرد و بووم بە قوتابى ماستەر و دووبارە درێژەم بە خوێندن دا . ئە سالى ٢٠١٤ ، نامەكەم بە سەرکەوتووی بە پەلى زۆرباشەى بالا تەواو کرد . دواتر گۆربى شوینم کرد و ئە کۆلیژی پەرورەدی هەولێر گواسترامەوه بۆ کۆلیژی پەرورەدی شەقلاو . ئیستاش بەندە ئەو کۆلیژەدا میلاکە ئەسەر</p>

<p>بەشى زىمان و ئەدەبىي كوردى. ئەمە پاش ئەۋەى ئە سەنتەرى زىمان ، بەشدارىم ئە خولى ۱۶ى رىگاكانى وانە وتتەۋە كورد و پلەى زانستىم بەرزىۋە ئە (مەيد)ۋە بۇ (مامۇستاي يارىدەدەر). پىشتىزىش بەشدارىم ئە فېرېۋونى توانستى ئىنگلىزى كوردوۋە ئە سەنتەرى زىمان . خولى يەكەم . ھەرۋەھا ئە ھەمان كاتدا بەشدارىم ئە خولى فېرېكردنى كۆمپىوتەر كوردوۋە ئە خولى يەكەمىدا .</p>	
	<p>۹. وشە سەرەككەكان</p>
<p>۱۰. گرنگى خويىندى بابەتەكە ، شارەزىۋونى قوتابىيان دەربارەى گۆرىنى ھەر رىيارىكى ئەدەبىي ورەخنىيى كۆن و نوى و يەك بە دواى يەكتەر ھاتنى ھەر رىيارىكى تر ، بە پىي بارودۇخ و ھە تىمەتى سەردەم. ئاما نى گشتى و زانىنى لايەنە گرنگەكانى بابەتەكە. ۱- دەستگرتن و شارەزىۋونى قوتابىيان ئەسەر چۆنىتەنى نوسىنەۋەيەكى ئەكادىمى و زانستى. ۲- قوتابىيان بتوان بەشپەيەكى زانستى و بى كەمۇكۆرى و بەرەچاۋكردنى پرىنسىپەكانى نوسىنەۋەيەكى تۆكەم ، بىرۋاكانى خۇيان ئەچەند پەرەگرافىك بەخەنە ۋو ...</p>	
	<p>۱۱. ناماتجەكانى كۆرس</p>
<p>۱۲. نەرەكانى قوتابى پىۋىستە قوتابىيان و خويىندىكاران بە بەردەۋام و بەبى پىچان درىژە بە كارى ئەكادىمى سەرشانى خۇيان بەدەن و ئە پىۋىستە فېرېكردن و فېرېۋوندا دا ئەبىزىن. ھەموو شتە نوى و تازەكانى گۆزانكارى ئەكادىمى و زانستى پىۋىستى سەردەم شارەزا بىن و ئەكەئىدا بەردەۋام و بى پىچان بىرۇن. ئەمە جگە ئەۋەى بەشپىكى ئەو گۆزانكارىيانە ئەسەر ئەستۇى مامۇستايانە و بەشەكەى تىرىشى دەكەۋىتە سەر ئەستۇى قوتابىيان و خويىندىكاران خۇيان ، بەۋەى بەشدارى بەكەن ئە پىۋىستە بەرەو پىشەۋە چوونى زانست و زانىارى . بە ھەر شپەيەك بىت وەكو نوسىنى باسى ئەدەبىي و ھونەرى و زانستى ، نوسىنى راپۇرتى پۇن و وتار نوسىن و بەشدارىكردىيان ئە ۋەرزى رۇشنىبىرى . جگە ئەۋانە پىۋىستە قوتابىيان و خويىندىكاران گرنگى بە نامادەۋونى خۇيان بەدەن ئە ھاتتە ژورەۋەى ھۇبەكانى خويىندىن و بەشدارىكردىيان ئە ھەموو چالاككەكانى ناۋ پۇن و ناۋ كۆلىز بە شپەيەكى گشتى . چونكە ئەمە خالىكى گرنگ و بىراۋبەرە و يەكلايى كراۋتەۋە . ئەسەرۋى ھەمووشىانەۋە دەبىت خويىندىاران و قوتابىيان بە بەردەۋامى ناگايان ئە پىرۇگرام و مەنەجى سالانەى خويىندىيان بىن ئەۋەى كە ئەسەر شانىانە بۇ خويىندى ئەم سالىان . ئەۋەش بۇ ئەۋەيە كە چىيان ئىداۋاكرۋە و چىيان خويىندوۋە ، دەبى تاقىكردنەۋىيان پى بىكرىت بۇ ئەۋەى بزانىت تا چەند پىۋىستە خويىندىن ئەو سالەدا بەرەو پىشەۋە چوۋە و رەنج و ماندوۋوۋونى ھىچلايەك بە فېرۇ نەۋات .</p>	
<p>۱۳. رىگەى وانە ووتتەۋە بىنەماكانى كاركردن : ۱ - بەستتەۋەى تەۋاۋى بابەتەكە بەشپەۋى زىجىرەبى ئە لايەن مامۇستاۋە . ۲ - رىگى گشتوگۆكۆردن و نالوگۆكۆردنى بىرورا و زانىارى ئە نىۋان قوتابىيان و مامۇستاۋە. ۳ - بەشدارىكردن و سەرپىشكردنى قوتابىيان بە پىسارىكردن ئەچۋارچىۋەى بابەتەكەۋە . ۴ - ئە پىۋىستە خويىندى ئەمسالدا بە ھەردوۋ كۆرس (۴) تاقىكردنەۋەى ھەرمى ئە نىجام دەدرىت ، جگە ئە تاقىكردنەۋەى تىرى رۇژانە . ۵ - بەكارھىنانى وايت بۇرد و پاۋەرپۆىنت و سلايد بۇ خستتەۋەى موفىرەداتى بابەت .</p>	

<p>۱۴. سیستەمى ھەئسەنگاندن جۇرى تاقىکردنەۋەكان : ۱- تاقىکردنەۋە ناۋەندى _ مەركەزى. ۲_ نووسىنى راپۇرت و باس. ۳- چالاقى پۇل ۋەكو وتار نووسىن و نامادەبوونى ھەر بابەتتىكى تىرى پەيوەست بە بابەتەكەۋە. ۴- نامادەبوونى قوتابيان و خويندكاران ئە ناۋەۋە پۇل و خزانه ناۋ بابەتەكەۋە ، واتە تا چەند بېريان ئەسەر بابەتەكەيە و لىي دوور ئەكەۋەتوونەتەۋە . چونكە ئەگەر قوتابى ئە پۇلىشدا بېت بىرى ئەسەر بابەتەكە ئەبوو ، بىرى ئە دەرەۋە بابەتەكە بوو ، چۇن دەيگەر ئىنتەۋە ناۋ كەشۋەۋە ناۋ ئەكادىمى و زانستى ناۋەۋە پۇل. ۵- ھەۋلەدەين ھەموو ئەۋ چالاقىيەنە ئە ناۋ پۇلدا ئە نجام دەدرىت ، بە پاۋەر قۇبىنت و سلايدات بىرى. ۶- ھەۋلەدەين ھەموو قوتابيان بەشدار بىن ئە چالاقى ناۋ پۇلدا بۇ ئەۋە ھەموويان بە يېنى چالاقى خۇيان نەمرەيان بەدرىتى . نەمرە ئەسەر نامادەبوون و نامادەنەبوونى قوتابيان دادەنرىت ، ئەۋەش بۇ ئەۋەيە تا پابەند بىن بە نامادەگىيان ئە نىۋ پۇلدا . جگە ئەۋانە نەمرەكان بەسەر پىرسىيارەكانى تاقىکردنەۋە مانگانە دابەش دەكرى، كە بىگومان ئىرەشدا رەچاۋى ھەموو قوتابيان دەكرى ، بە ھەرسى جۇريانەۋە ، قوتابى زىرەك ، مام ناۋەند ، تەمبەل.</p>
<p>۱۵. دەرئەنجامەكانى فېربوون ئەبەر ئەۋە بەشكەمان تا رادەيەك ھەئى كارکردنى پىراكتىكى كەمە ۋەكو بەشە زانستىيەكان نىە ، دەستى كارى ھەبېت ئە دەرەۋە واتە بازار، بۇيە تارادەيەك ئەستەمە بتوانى ئە دەرەۋە گىرگى بە خۇى بدات ، ئەۋەش بېزاۋىبىر نىە ، چونكە ئەۋەش دەتوانىت ئە كىردنەۋە خولى فېربوونى زمانن و ئەدەبى كوردى بىكات ، بە تاييەتى ئىستاي بازار پىنۋىستى پىيەتى بە تاييەتى ھاتتى ئىشاۋى عەرەبەكان بۇ ھەرىم و دواتر كىردنەۋە خول بۇ ئەۋ دىكتور و كەسايەتتىيە عەرەبانەى كە ئەمرۇ ئە كوردستاندا كار دەكەن و زمانى كوردىيان باش نىە . جگە ئە ۋانە دەتوانن ۋانەى خوسوسى ئە نايىندەدا بە قوتابيان بلىنەۋە . ھەرۋەھا دەشتوانن ئە راگەياندەنەكاندا جىگەى خۇيان بىكەنەۋە بە تاييەتى ھە ئە زۇرەكانى نووسىنى مانشىتەكانى تىشى و ... واتە بواريان ھەيە ئە بەشى نووسىنى تىشىيەكانەۋە كار بىكەن بە ھەموو دەزگاكانى راگەياندىشەۋە . ئەمە جگە ئە نووسىنى كىتېب و پىرۋۇشى ئە كىتېبخانەكانەۋە بە مەرجىك نووسىنىكى شىباو و پىر بە پىست و ھاۋ دەمى و ھاۋ خەمىيانەى ئىيىستاي كۆمەنگا ...</p>
<p>۱۶. لىستى سەرچاۋە ۱. مېتۇدەكانى رەخنەى ئەدەبى (رەخنەى ئەدەبى ئەروۋى تىۋىرىيەۋە) ، ھەمە مەنتك (د) ، چاپخانەى تەفسىر، ھەۋلىپىر، چاپى يەكەم ، ۲۰۱۸ ؟ ۲. ھەرەنگى زاراۋەى ئەدەبى و رەخنەى ، نەۋزاد ئە ھەمەد ئەسۋەد ، بەرپۆبەرايەتى چاپ و بلاۋكردنەۋە سىلمانى ، سىلمانى ، ۲۰۱۱ . ۳. پەيداۋونى رەخنەى ئەدەبى ئە شىعرى كلاسىكى كوردىدا تا جەنگى گىتى يەكەم ، عەبدوللا ياسىن نامىدى ، دەزگەى ئاراس ، ھەۋلىپىر ، ۲۰۰۳ ؟ ۴. ماركسىزم و رەخنەى ئەدەبى ، تىپرى ئىگلتون ، ۋەرگىپانى : عەبدولخالق يەعقوبى ، دەزگەى ئاراس ، ھەۋلىپىر ، ۲۰۰۸ . ۵. ئاراستەكانى رەخنەى ئەدەبىي ھەرەنسى ھاۋچەرخ ، نىھاد ئە ئىكرى ، بەرپۆبەرايەتى چاپ و بلاۋكردنەۋە ھەۋلىپىر . ۲۰۱۷ ۶. رەخنەى ئەدەبى و قوتا بىخانەكانى ، چارلز بىرئىلىپىر ، ۋ: عەبدولخالق يەعقوبى ، دەزگەى ئاراس ، ۲۰۰۲ .</p>

۷. رەخنەى بونىادگەرى ئەتىۋرەۋە بۇ پراكتىزەكردن ، عەلى تاھىر حسين (د)، دەزگای سەردەم ، سەئىمانى ، ۲۰۰۸ .

۸. جاك دريدا و ھەئەشاندىنەۋە ، رېئىن رەسول ئىسماعىل ، بەرئۆبەرايەتى چاپ و بلاۋكردنەۋەى سەئىمانى ، سەئىمانى ، ۲۰۱۰

۹. رېئىزەكانى رەخنەى ئەدەبى ، رۇئىت ، داڧىد ، و: عەتا قەرەداغى ، كىتئىي گىرفان ، دەزگای سەردەم ، سەئىمانى ، ۲۰۰۱

۱۰. ھەئەشاندىنەۋەگەرايى ، پىيرقى زىما ، و: رېئىن رەسول ئىسماعىل ، رېئىن بۇچاپ و پەخشى كىتئىپ ، ھەۋئىر ، ۲۰۰۴

۱۱. تىۋرەكانى ۋەرگرتن ئە ئىستاتىكاي ۋەرگرتنەۋە بۇ رەخنەى ھاتنەۋەلامى خويئەر ، يادگار ئەتيف شەرەۋورى (د)، بىكەى رۇناكىرى گەلاۋىژ ، سەئىمانى ، ۲۰۱۲

۱۲. دەروازەبەك بۇ مېتۇدەكانى رەخنەى ھاوچەرخ ، بەسام فگوس (د)، و: محمد تاتانى ، خانەى ۋەرگىران ، سەئىمانى، ۲۰۱۱

۱۳. رېئىزەكانى رەخنە ، ئايان ماكلن ، و: عەتا قەرەداغى ، كىتئىي گىرفان ، دەزگای سەردەم ، سەئىمانى ، ۲۰۰۶

۱۴. تىۋرە ئۆبەكانى رەخنەى ئەدەبى ، كمال مەعروف (د)، بەرئۆبەرايەتى چاپ و بلاۋكردنەۋەى سەئىمانى ، سەئىمانى ، ۲۰۱۲

۱۵. قوتا بغانەى دەروونشيكارى ئەرەخنەى ئەدەبىيىدا ، پىشەرەۋەبىدوللا ، گۇقارى ئايىندە ، ۸۹ ژ

۱۶. ھەندى ئە زاراۋەكانى ھەئەشاندىنەۋەگەرايى ، سالار محمد گەلالى ، گۇقارى پامان ، ۹۵ ژ .

ھەئەشاندىنەۋەگەرايى ئە ئەدەبى كوردىدا ، (ئەتىۋرەۋە بۇ پراكتىزەكردن) ، عەبىدولستار پىرداۋد ھەسەن ، نامەى ماستەر ، زانگوى سەلاھەددىن ، كۆئىژى پەرۋەردە ، بەشى زمانى كوردى ، ۲۰۱۰ .

ناوى مامۇستاي وائەبىژ	۱۷. بابەتەكان		
يوسف على محمد ومك: ۳ كلتژمىر ۲۰۲۲/۹/۴	خستنه پرووى بابەتەكە ئە تەۋاۋى ئەمسالى خويئندى (۲۰۲۲- ۲۰۲۳) .		
	بابەت	ھەفتە	مانگ
	زاراۋە و چەمكى رەخنەى ئەدەبى	ھەفتەى يەكەم	ئەيلول
	ئەركى ئەدەبى _ چەمكى مېتۇدە رەخنەى يەكەن -	ھەفتەى دوۋەم	
	رەخنە ئە پىش سەردەمى ئەفلاتووندا	ھەفتەى سېيەم	
	رەخنە لاي ئەفلاتوون	ھەفتەى چوارەم	
	رەخنە لاي ئەرەستۇ	ھەفتەى پىنچەم يەكەم	تشرىن ى
	مېتۇدە رەخنەى يەكەن رۇژناۋا يەكەم : مېتۇدە كۈنەكانى رەخنەى ئەدەبى : ۱. مېتۇدى مېژۋويى	ھەفتەى شەشەم	
	تاقىكردنەۋە - چالاکى قوتاىيان .	ھەفتەى	

چەند نەمۇنە يەككى تىرى لەم جۆرە ...

۲۰. تېيىنى تر

لېرە مامۇستاي وانەبېز دەتوانىت تېيىن وکۆمەنتى خۆى بنوسنىت بۇ دەولەمەندکردنى پەرتووکەكەى.

۲۱. پىداچونەوہى ھاوہل

ئەم كۆرسىووكە دەبىت لەلايەن ھاوہلئىكى ئەكادىمىيە سەير بىكرىت و ناوہرۆكى بابەتەكانى كۆرسەكە پەسەند بىكات و جەند ووشەيەك بنوسنىت لەسەر شىاوى ناوہرۆكى كۆرسەكە و واژووى لەسەر بىكات.
ھاوہل ئەو كەسەيە كە زانىارى ھەبىت لەسەر كۆرسەكە و دەبىت پلەى زانستى لە مامۇستا كەمتر نەبىت.